

Nordisk Folkemøde i Færøhuset den 22. – 24. juli 2005

Referat af diskussionerne Søndag den 24/7-2005

MEDIERNE OG NORDEN

Oplæg af Jesper Groth (DK), Preben Sørensen (DK) og Jörgen Bengtson (S)

Jesper Groth var i forlængelse af sine betragtninger i oplægget inde på, at nyhedsjournalistikken ikke kan opfange det nordiske stof.

Nyhedsjournalistikken synes alene at kræve det afvigende, atypiske og episodiske. Velkendte er fx – set med danske briller – stereotyperne, som nyhedsformidles, og de absurde vrangbilleder af nordiske forhold og sammenhænge. Men hvordan er dansk selvforståelse egentlig i det nordiske billede? Er realiteten ikke, at der er tale om en underliggende dansk imperietænkning, som farver vores indstilling til og forståelse af, hvad der foregår uden for landets grænser?

Også udvekslingen af informationer, vidensformidling på tværs af Nordens grænser kompliceres. Det er de ekstra afgifter og momssatser i forbindelse med importen og anskaffelsen af bøger fra et andet nordisk land et vidnesbyrd om.

Preben Sørensen var enig i, at konfliktstoffet er mere attraktivt at behandle fra mediernes side. Han kunne ønske sig en tættere dækning af politik og samfundsliv i de nordiske lande i medierne, men det kræver bl.a. korrespondenter.

Jörgen Bengtson indledte sit oplæg med et kort overblik over den svenske mediestructur. Han pegede på, at vi må gøre mere for at forstå mediernes dramaturgi. Og vejene ind i medierne.

En af de norske deltagere gjorde sig til fortaler for, at Nordens Folkliga Akademi i Kungälv genoprettes. Der blev samtidig givet en kort situationsrapport fra lokale kulturformidlings- og folkeoplysningsmiljøer og lokale medieinitiativer i Norge (Oslo).

Jesper Groth hæftede sig ved den faktiske permanente fredeliggørelse, som karakteriserer forholdet mellem de nordiske lande i dag, og som også kan siges at gælde for forholdet mellem dansk og tysk i grænselandet. Hvad er det eksplicit, der har bevirket, at man er nået så langt i fredeliggørelsen af de indbyrdes relationer mellem nordiske lande, at krig

i dag er utænkeligt? Fraværet af krig illustreres fx af, at mislyde mellem Danmark og Sverige i forbindelse med striden om Hesselø i Kattegat kan reduceres til en vits, idet en dansk minister, ifølge Groth, skulle have udtalt, at svenskerne ville blive bombarderet med surstrømming ved territoriale krænkelser af øen. Groth gav dermed bolden op til en debat, der affødte flere indlæg.

Preben Sørensen nævnte det paradoks, at man har måttet kæmpe for at få etableret og finansieret nordiske flag og den daglige hejsning og nedtagning af de nordiske landes flag ved grænsen mellem Danmark og Tyskland, medens det hele tiden var været betragtet som en selvfølge, som noget helt naturligt og indiskutabelt, at EU-flaget skulle vaje ved grænseovergangene.

Jörgen Bengtson var optaget af spørgsmålet om, hvilke institutioner, der skal til for at styrke formidlingen af det nordiske stof i medierne. Hans indtryk var desuden, at det står ringere til i Danmark i den forstand, at den nordiske nyhedsdækning er svagere og mere ”kuriosum-præget” i Danmark. I Sverige fx gøres der omvendt lidt mere ud af dækningen af de nordiske udviklinger og temaer.

Det blev fremhævet, at der er behov for mere fokus på arbejdet i Nordisk Råd. Man kan – hvad formentlig kun de færreste er klar over – stille spørgsmål til ministre fra hele Norden i Nordisk Råd.

Det helt centrale spørgsmål blev også bragt frem i et indlæg: Hvordan kan man få de væsentligste nordiske spørgsmål sat på dagsordenen i medierne? Og hvordan kan interessen for nordiske emner øges via medierne?

John Dale havde hæftet sig ved nationalisme som et fyord i EU/Europa-debatten og nationalismebegrebet med norsk fortegn. Men den norske nationalisme/markering af det nationale er meget forankret i begreber som egalitet og demokrati. Han gav en morsom omtale af 17. maj-optøget i Oslo – set gennem polske briller. Men set udefra, med fremmede øjne, var 17. – maj-manifestationen uden de militante symboler, uden de nationalistiske referencer til historie og storhedstid. I stedet var det rummelighed, bredde og diversitet, der karakteriserede festligholdelsen, og stemningen og fremtoningen var afslappet og fredeliggjort. Der findes således en nationalisme eller national selvbevidsthed, som forekommer mere sympatisk, som fx i Norge. Jesper Groth tog denne tråd op og pointerede, at det er nationalismens indhold, det kommer an på. Norsk

nationalbevidsthed er således en vigtig del af den norske demokratibevægelse og den norske mellemfolkelige forståelse.

En deltager slog kraftigt til lyd for, at Frit Nordens styrelser engagerer sig i spørgsmålet om videreførelsen/bevarelsen af Nordisk Journalistcenter i Århus (NJC), som har kontakt året rundt med journalister i alle nordiske lande, og som afholder videreuddannelseskurser for journalister. Denne virksomhed er medvirkende til at opretholde et specielt fokus på nordiske stofområder og på dækningen af nordiske emner i medierne. Centret samler fremragende foredragsholdere og undervisere og har opbygget en omfattende ekspertise inden for sit område. Hvis dette center nedlægges – og det er en aktuell problemstilling – kan Norden-dækningen i medierne blive markant forringet. NJC er et kraftcenter og en livsnerve, som for enhver pris bør opretholdes. Vi bør i Frit Norden-regi udtale os for videreførelsen og udbygningen af dette center. Spørgsmålet er imidlertid, hvor meget danske journalister gør brug af NJC. En deltager mente således, at danske journalister glimrer ved deres fravær på NJC.

I et indlæg blev det fremhævet, at der bør stilles krav om, at det bliver muligt at se alle de nordiske landes public service-kanaler overalt i Danmark, når sendenet etableres. Der blev desuden argumenteret for øgede midler til nordisk journalistudveksling, og det blev betonet, at der i grunduddannelsesdelen inden for journalistuddannelserne i Norden bør gøres mere ud af den nordiske dimension. Det blev påpeget, at der i Norge i en årrække er foregået en medieformidlet vidensimport på det skolepolitiske område, men denne viden har i stigende grad været farvet af nyliberalistisk tankegods under indflydelse af EU-udviklinger.

Gerd Söderholm havde en bemærkning til sprogforhold og den nordiske dimension i Finland i forbindelse med EU-medlemskabet. EU har qua økonomien – som tung økonomisk spiller mv. – været i stand til at appellere til de unge. Det har bl.a. bevirket, at finske kontakter med andre nordiske lande har mistet status. Svensk som sprog i undervisningen er blevet nedprioriteret. Den nordiske dimensions svindende betydning, statutabet inden for det nordiske i Finland er udtryk for en generationsudvikling. Det er ikke længere så selvklart at fremholde det nordiske i kultur, undervisning og nyhedsformidling i Finland. EU tager alle ressourcerne, sluger opmærksomheden og stjæler billedet. Det er derfor nemt, over for nye generationer, at argumentere for, at man skal beskæftige sig med og rette opmærksomheden mod EU og EU's tiltag.

I nogle afrundende og afsluttende bemærkninger kom Niels Uldall ind på forberedelserne af TV2-salget i Danmark, kommercialiseringen inden for

medierne, behovet for at genoplive Nordens Folkliga Akademi i Kungälv og nødvendigheden af at bevare Nordisk Journalistcenter i Århus. Det er mærkesager, som vi bør koncentrere os om i arbejdet fremover.

Referent: Leif Kajberg